

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет іноземних мов

Кафедра германської філології та перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

в. о. декана факультету іноземних мов

доц. Тетяна КОЛІСНИЧЕНКО

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Сучасні методи наукових досліджень

вибіркова

Освітньо-професійна програма	Німецька мова і література та англійська мова
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.043 (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Факультет	іноземних мов
Мова навчання	українська

м. Чернівці, 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні методи наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Німецька мова і література та англійська мова» за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.043 (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька), галузь знань 03 Гуманітарні науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» березня 2024 року).

Розробники:

Юрій КІЙКО, доктор філологічних наук, професор кафедри германської філології та перекладу

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри германської філології та перекладу

Протокол № 1 від «9 » серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Олена КУДРЯВЦЕВА

Схвалено методичною радою факультету іноземних мов

Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету
іноземних мов

Ірина БЕЖЕНАР

1. Мета навчальної дисципліни:

Курс «Сучасні методи наукових досліджень» є вибірковою дисципліною у блоці фахової підготовки майбутніх магістрів. Курс спрямований на поглибленому висвітленні сучасних методів наукових досліджень, особливостей написання магістерських робіт із дотриманням принципів академічної доброчесності та основних видів апробації наукових досліджень.

Мета курсу – опанувати методичний інструментарій сучасних наукових досліджень, детально ознайомити студентів із методами лінгвістичного аналізу, сформувати у студентів цілісне уявлення про різноманіття наукових парадигм, концепцій і алгоритмів лінгвістичного дослідження.

Як вибіркова дисципліна цей курс має на меті поглиблено розглянути методи дослідження в сучасних філологічних дослідженнях на прикладі власної кваліфікаційної роботи із дотриманням принципів академічної доброчесності.

2. Результати навчання

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

СК1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

СК4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати і вміти:

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1/2	2/3	4	120	2		24		-	90	6	залік
Заочна	1/2	2/3	4	120	2		8		-	112	-	залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		пр	с	л	інд	с.р.		пр	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Наука і наукове дослідження. Наукові школи. Світогляд, технічний прогрес і наукова картина світу. Класифікація наук.	9	2				7	9					9
Тема 2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Оцінка інформації. Типологія та пошук інформації	10	2				8	10					10
Тема 3. Збір інформації. Статистичне спостереження, його види. Вибірковий метод статистичного спостереження	10	2				8	10	1				9
Тема 4. Методологічні основи наукових досліджень. Рівні методології. Методи емпіричного і теоретичного дослідження.	9	2				7	9	1				8
Тема 5. Статистична обробка й оцінка даних	9	2				7	11	1				10
Тема 6. Загальні і спеціальні лінгвістичні методи.	12	2			2	8	10	1				9
Разом за змістовим модулем 1	59	12			2	45	59	4				55
Змістовий модуль 2.												
Тема 7. Описовий та лінгвогеографічний методи. Зіставний метод і типологічне вивчення мов.	9	2				7	11	1				10
Тема 8. Структурні методи	10	2				8	12					12

Тема 9. Методи сучасних мовознавчих теорій: функційна, когнітивна, комунікативна лінгвістика	9	2				7	9	1				8
Тема 10. Соціо- та психолінгвістичні методи. Методи корпусної і комп'ютерної лінгвістики	10	2				8	10	1				9
Тема 11. Особливості написання магістерської роботи. Принципи академічної доброчесності	11	2			2	7	9	1				8
Тема 12. Основні види апробації наукових досліджень	12	2			2	8	10					10
Разом за змістовим модулем 2	61	12			4	45	61	4				57
Усього годин	120	24			6	90	120	8				112

3.3. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год. (д.ф.)	К-сть год. (з.ф.)
1	Співвідношення понять метод, методика, методологія, прийом. Загальнофілософська методологія у мовознавстві. Діалектика і логіка в пізнанні мови. Індукція, дедукція, аналіз, синтез, гіпотеза. Методи і прийоми вивчення мови (загальнонаукова і конкретнонаукова методологія). Спостереження, експеримент, моделювання, інтерпретація.	2	
2	Описовий метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої інтерпретації. Порівняльно-історичний метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої реконструкції. Прийом відносної хронології.	2	
3	Лінгвогеографічний метод. Етапи і принципи картографування. Типи лінгвістичних атласів. Описовий, порівняльно-історичний і лінгвогеографічний методи в діалектології. Польова і кабінетна лінгвістика.	2	1
4	Зіставний метод. Прийоми і принципи зіставних досліджень. Проблема мови-еталона порівняння. Мовні універсалії. Мовна типологія. Співвідношення генеалогічної, типологічної та ареальної класифікацій мов.	2	1
5	Зіставне дослідження фонетико-фонологічних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних систем мов. Зіставна лексикологія і фразеологія.	2	1

6	Структурний метод. Лінгвістична модель. Моделювання. Дистрибутивний аналіз. Методика безпосередніх складників. Трансформаційний аналіз. Компонентний аналіз. Математичні методи у мовознавстві.	2	1
7	Функціонально-семантичне поле. Когнітивна лінгвістика і лінгвістика тексту. Текст і дискурс. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики і основа мовної картини світу. Комунікативна лінгвістика.	2	1
8	Соціолінгвістичні методи. Анкетування та інтерв'ювання. Включене і невключене спостереження. Корелятивний аналіз.	2	
9	Психолінгвістичні методи. Аналіз фізіологічних реакцій у процесі мовленнєвої діяльності. Аналіз мовленнєвих реакцій та оцінок на мовленнєві стимули.	2	1
10	Комп'ютерна лінгвістика. Автоматичне опрацювання текстів. Проблеми машинного перекладу. Синтезування і розпізнавання мовлення.	2	1
11	Структура та оформлення магістерської роботи. Принципи академічної доброчесності.	7	1
12	Правила оформлення бібліографії. Правила академічної доброчесності	2	
	Усього	24	8

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	К-сть год. (д.ф.)	К-сть год. (з.ф.)
1	Співвідношення понять метод, методика, методологія, прийом. Загальнофілософська методологія у мовознавстві. Діалектика і логіка в пізнанні мови. Індукція, дедукція, аналіз, синтез, гіпотеза. Методи і прийоми вивчення мови (загальнонаукова і конкретнонаукова методологія). Спостереження, експеримент, моделювання, інтерпретація.	7	9
2	Описовий метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої інтерпретації. Порівняльно-історичний метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої реконструкції. Прийом відносної хронології.	8	10
3	Лінгвогеографічний метод. Етапи і принципи картографування. Типи лінгвістичних атласів. Описовий, порівняльно-історичний і лінгвогеографічний методи в діалектології. Польова і кабінетна лінгвістика.	8	9
4	Зіставний метод. Прийоми і принципи зіставних досліджень. Проблема мови-еталона порівняння. Мовні універсалиї. Мовна типологія. Співвідношення генеалогічної, типологічної та ареальної класифікацій мов.	7	8

5	Зіставне дослідження фонетико-фонологічних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних систем мов. Зіставна лексикологія і фразеологія.	7	10
6	Структурний метод. Лінгвістична модель. Моделювання. Дистрибутивний аналіз. Методика безпосередніх складників. Трансформаційний аналіз. Компонентний аналіз. Математичні методи у мовознавстві.	8	9
7	Функціонально-семантичне поле. Когнітивна лінгвістика і лінгвістика тексту. Текст і дискурс. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики і основа мовної картини світу. Комунікативна лінгвістика.	7	10
8	Соціолінгвістичні методи. Анкетування та інтерв'ювання. Включене і невключене спостереження. Корелятивний аналіз.	8	12
9	Психолінгвістичні методи. Аналіз фізіологічних реакцій у процесі мовленнєвої діяльності. Аналіз мовленнєвих реакцій та оцінок на мовленнєві стимули.	7	8
10	Комп'ютерна лінгвістика. Автоматичне опрацювання текстів. Проблеми машинного перекладу. Синтезування і розпізнавання мовлення.	8	9
11	Структура та оформлення магістерської роботи. Принципи академічної доброчесності.	7	8
12	Правила оформлення бібліографії. Правила академічної доброчесності	8	10
	Усього	90	112

3.5. Тематика індивідуальної роботи

№	Назва теми	К-сть год. (д.ф.)
1	Описовий та лінгвогеографічний методи. Зіставний метод і типологічне вивчення мов.	2
2	Особливості написання магістерської роботи. Принципи академічної доброчесності	2
3	Основні види апробації наукових досліджень	2
	Усього	6

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Словесно-інформаційні методи, частково-пошуковий метод, метод самостійної роботи.

1. Вербальні методи: розповідь, бесіда, лекція.
2. Практичні методи: семінар, презентація, виступ, конспектування, письмові вправи на множинний вибір, письмові розгорнуті відповіді на запитання.
3. Робота з підручниками та науковими статтями.

4. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчальних з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за два модулі і 40 балів під час підсумкового виду контролю (залік). Оцінювання відбувається за шкалою А, В, С (див. табл.) і виводиться усереднена оцінка в балах.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення заліку з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати у ході проведення підсумкового контролю становить 40 балів. Відповіді на питання передбачають демонстрацію теоретичних знань студента з дисципліни. Оцінювання відповідей на ці питання здійснюється за спільними критеріями.

Критерії та параметри оцінювання відповідей на питання:

10-9 балів – студент вичерпно висвітлює теоретичне питання; чітко і конкретно висловлює головні моменти, наводить адекватні різноманітні приклади; логічно обґрунтовано і структурно правильно будує відповідь;

8-7 – студент достатньо повно висвітлює теоретичне питання; правильно виокремлює головні моменти, наводить необхідні приклади; логічно і структурно правильно будує відповідь; проте відповідь має незначні неточності та помилки;

6-5 – студент неповно висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі як незначні, так і значні неточності та помилки;

4-3 – студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі значні неточності та помилки;

2-1 – студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; викладає недостатній для висвітлення теми обсяг теоретичних положень; не виокремлює головні думки; не наводить приклади; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має велику кількість значних помилок.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	(не заховано) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

5.3. Засоби оцінювання: модульні тести; виступи-презентації на семінарах, проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі).

Модульний тест – вага 20 балів.

Виступ-презентація на семінарі – вага 10 балів.

6. Форми поточного і підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна/письмова (опитування, виступ, тестування, презентація, реферат) відповідь студента.

Форма підсумкового контролю – залік.

7. Рекомендована література

1. Євтушенко М.Ю., Хижняк М.І. Методологія та організація наукових досліджень. К.: Центр навч. літ-ри, 2019. 350 с.
2. Кійко С.В. Лінгвосинергетична наукова парадигма: здобутки і перспективи. *Development of Philological Sciences in Countries of the European Union Taking into Account the Challenges of XXI century: Collective monograph*. Lublin: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2018. С. 165-190.
3. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. Київ: Центр навч. літ-ри, 2019. 144 с.
4. Кислий В.М. Організація наукових досліджень. К.: Університетська книга, 2018. 224 с.
5. Магістерська робота: методичні рекомендації щодо виконання та захисту / Укладачі-розробники: д.філол.н., проф. Ю.Є. Кійко, к.філол.н., доц. Л.М. Томнюк. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. 46 с. [Ел. ресурс]
6. Носачова Ю.В., Іваненко О.І., Радовенчик Я.В. Основи наукових досліджень. К.: Кондор, 2020. 132 с.
7. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / С. О. Юрченко, О. Є. Юрченко. Х.: ХНУ, 2017. 204 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Основи наукових досліджень [Ел. ресурс] / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. Режим доступу: http://studbooks.net/70288/buhgalterskiy_uchet_i_audit/klassifikatsiya_nauk_regulirovanie_nauchn_oy_Deyatelnosti

Додатково

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота												Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
30						30							

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Згідно з «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» та згідно рішення кафедри германського, загального та порівняльного мовознавства про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (протокол №10 від 29.10.2020), під час проходження цього курсу визнаються результати навчання студентів, отримані у неформальній освіті, з можливим перерахуванням:

- тем/теми змістових модулів, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми змістових модулів;

- індивідуального завдання, якщо отримані у неформальній освіті знання відповідають загальному спрямуванню дисципліни;

- тем / теми семінарських занять, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми семінарських занять;

- тем / теми самостійної роботи, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми самостійної роботи.

Для визнання й перезарахування знань, отриманих у неформальній освіті, студенту слід представити сертифікат, що підтверджує здобуття знань у неформальній освіті.

Шляхи здобуття знань у неформальній освіті: тренінги, освітні й практичні курси, семінари й вебінари, літні / зимові школи тощо.

З алгоритмом визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній освіті, можна ознайомитися за посиланням:

https://drive.google.com/file/d/1L3rXgpKAvCgvsCbNv_2b3KeSxuOpiWlz/view

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність під час вивчення дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» базується на принципах академічної доброчесності та співробітництва між викладачем і студентами. Академічна доброчесність є основою якісної освіти, розвитку самостійного мислення та формування відповідальності за особисті освітні результати.

Основні принципи академічної доброчесності:

оригінальність роботи (студентські роботи повинні бути результатом власного дослідження, аналізу чи міркування, здобувачі вищої освіти повинні уникати використання чужих ідей, текстів або результатів досліджень без належного цитування та оформлення; плагіат у будь-якому вигляді неприпустимий; викладач, у свою чергу, забезпечує об'єктивну оцінку робіт студентів, уникаючи упередженого ставлення та використовуючи критерії, що враховують якість виконання завдань, рівень самостійної роботи та дотримання принципів академічної доброчесності);

чесність у навчальній діяльності (студенти зобов'язані надавати правдиву інформацію щодо своєї участі у виконанні завдань, тестів, проектів; фальсифікація даних, введення викладача в оману щодо обсягу виконаної роботи, копіювання з інших джерел без дозволу – є порушенням академічної доброчесності; викладач повинен забезпечувати умови для відкритого і справедливого діалогу, заохочувати самостійне мислення студентів і бути прикладом дотримання етичних стандартів);

об'єктивність та справедливість оцінювання (оцінювання студентів повинно бути чесним, об'єктивним і прозорим; викладач зобов'язується оцінювати роботи відповідно до встановлених критеріїв, об'єктивно аналізуючи ступінь розкриття теми, рівень аналітичного мислення та якість оформлення роботи; студенти мають право на прозоре пояснення критеріїв оцінювання і зворотній зв'язок від викладача щодо їхніх успіхів або недоліків у роботі);

самостійність виконання завдань (студентам заборонено користуватися несанкціонованою допомогою під час виконання тестових завдань, модульних контрольних робіт або індивідуальних проектів. Це включає як користування готовими роботами, так і спільне виконання індивідуальних завдань без відповідного дозволу викладача; викладач зобов'язаний чітко пояснити студентам вимоги до виконання завдань і можливі форми співпраці в межах навчального процесу);

взаємоповага та відповідальність (академічна доброчесність передбачає повагу до праці інших людей, їхнього інтелектуального внеску та професійної етики; студенти зобов'язані поважати права та інтереси своїх колег і викладача, уникати недоброчесної поведінки, порушень етики у спілкуванні та в навчальному процесі; викладач має створювати атмосферу співробітництва та взаємоповаги, підтримуючи академічну доброчесність на всіх етапах навчання).

Дотримання принципів академічної доброчесності сприятиме розвитку навичок самостійного мислення, відповідальності за власні освітні досягнення та формуванню етичної поведінки у професійній діяльності. Студенти, які дотримуються цих принципів,

демонструють не лише високий рівень знань, а й відповідальність і готовність до подальшого професійного розвитку.

Порушення академічної доброчесності (плагіат, шахрайство, фальсифікація даних, списування) можуть мати серйозні наслідки:

незадовільна оцінка за роботу: Студент, який вдається до нечесних методів виконання завдань або тестів, може отримати негативну оцінку або можливість перездавати роботу;

академічна відповідальність: У випадку систематичних або серйозних порушень студент може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, що включає попередження, повторне виконання завдання, або навіть виключення з навчального закладу у випадку серйозних порушень.

Викладач повинен забезпечити студентам розуміння важливості академічної доброчесності, надавати чіткі інструкції щодо оформлення цитат, референсів та джерел інформації, а також має бути прикладом для студентів, демонструючи дотримання академічних стандартів у своїй роботі та оцінюванні студентів.

Академічна доброчесність є ключовим компонентом освітнього процесу і спрямована на створення умов для чесної та відповідальної роботи як викладачів, так і студентів. Взаємна повага, самостійність та об'єктивність у навчальному процесі сприяють створенню якісного освітнього середовища, яке відповідає сучасним етичним стандартам.